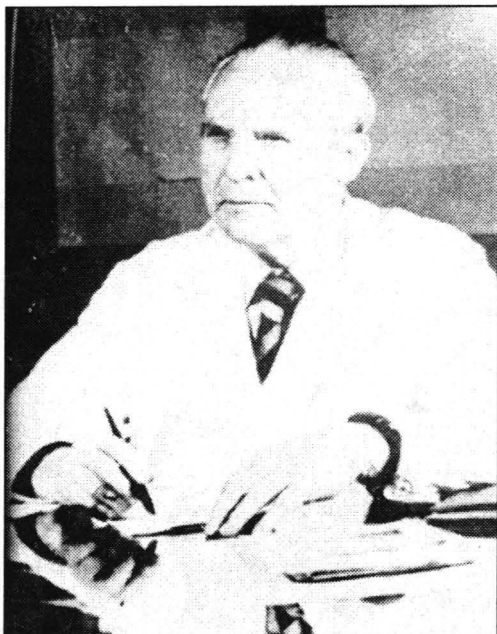

ACADEMICIANUL MIHAI BĂCESCU LA CEA DE A 90-a ANIVERSARE

Profesorul Mihai Băcescu - personalitate științifică de mare cuprindere și forță din domeniul biologiei - se află în pragul venerabilei vârste de 90 de ani. Apropiata sa aniversare ne oferă plăcutul prilej al evocării vastei sale activități închinată propășirii științei și care a avut o influență benefică asupra dezvoltării cercetărilor de ecologie marină la Constanța.

Născut la 28 martie 1908 la Broșteni, jud. Suceava, în familia unui funcționar comunal, urmează școala primară la Fălticeni, studiile medii la liceul B.P.Hasdeu din Chișinău, iar cele superioare la facultatea de Științe Naturale a Universității din Iași unde-și ia licența în 1933. În 1938

obține titlul de doctor în științe, cu teza publicată apoi integral (în 1940) "Les mysidaces des eaux roumain". În 1963 obține și titlul științific de doctor docent.

Activitatea profesională și-o începe din anii studenției (1930-1933) când lucrează ca asistent la laboratorul de morfologie animală a Universității unde ulterior ocupa postul de șef de lucrări (1934-1940). În aceeași perioadă a desfășurat și activitatea de cercetător la Stațiunea Zoologică de Cercetări Marine Agigea, sub conducerea profesorului Ioan Borcea.

Efectuează stagiul de specializare la stațiunile marine franceze din Banyuls-sur-Mer și din Roscoff, la Muzeul de istorie Naturală din Paris, și la Muzeul Oceanografic din Monaco (1938-1939).

Remarcat de Grigore Antipa, este invitat apoi să lucreze la Muzeul de Istorie Naturală din București, unde a fost șef de secție (1940-1945), apoi director adjunct, iar din 1964 până la pensionare în 1988, a fost directorul acestei prestigioase instituții muzeale și științifice.

A fost de asemenea, directorul Institutului de Cercetări Piscicole București (1954-1957) și președintele Consiliului Muzeelor din România (1964-1967).

Din 1954 până în martie 1970 a funcționat (prin cumul de funcții) și ca șef al Laboratorului de Biologie Marină Constanța al Institutului de Biologie al Academiei Române unde a inițiat și dezvoltat cercetările de ecologie marină cantitativă și taxonomie ale ecosistemelor Mării Negre.

Este creatorul școlii moderne de ecologie marină, activitatea sa prodigioasă de formare a diverșilor specialiști derulându-se nu la catedra universitară (de altfel obținută prin concurs în 1948 la Universitatea din Cluj, dar pe care în fapt nu a ocupat-o), ci în decursul muncii practice de cercetare desfășurată în laborator, pe mare sau pe teren.

Din 1963 conduce doctorantura în oceanologie, formând până în prezent cca 20 doctori în știință (o importantă parte dintre aceștia, conștanțeni, pe care îi găsim și în prezent ca cercetători la Institutul Român de Cercetări Marine, sau cadre didactice la Universitatea "Ovidius" din Constanța).

Opera sa științifică numără cca 300 titluri de lucrări științifice din domeniile biologiei marine, ecologiei, ihtiologiei, herpetologiei, limnologiei, etnozologiei, între care trei volume din colecția "Fauna României" editată de Academia Română ("Cumacee", "Mysidacee", "Decapoda"), contribuția ecologică "Les sable à *Corbulomya maeotica* - base tromphique de première ordre pour les poissons de la mer Noire" (1957) și cea etnozologică "Peștii, așa cum îi vede țărânul român" (1947), (ultimele două lucrări fiind distinse cu premiile Academiei) etc., etc.

A elaborat împreună cu colaboratorii săi din cadrul Laboratorului de Biologie Marină din Constanța seria "Ecologie marină" în cinci volume editată de Academia Română în perioada 1965-1976.

Ca specialist în pești, crustacei și alte numeroase grupe de animale a descris cinci familii și două triburi noi, apoi 56 genuri și peste 300 specii noi pentru știință.

De numele academicianului Mihai Băcescu este strâns legată perioada de remarcabil progres în cercetarea de ecologie marină din România, desfășurată de fapt în orașul nostru în anii 1950-1960.

Această puternică personalitate științifică și organizatorică a avut atunci inițiativa investigării ecologice aprofundate a sectorului românesc al mării, după un plan prin care s-a abordat **întregul** complex de condiții biotice și abiotice ale acvatoriului respectiv până la limita platoului continental. Polarizând în jurul său un important colectiv de tineri cercetători (în primul rând de la Laboratorul de Biologie Marină al Academiei, dar și de la Stațiunea de Cercetări Piscicole Marine Constanța, Muzeul de Istorie Naturală "G. Antipa" și Stațiunea Zoologică Marină Agigea), profesorul Mihai Băcescu i-a îndrumat chiar în cursul procesului de cercetare să se formeze ca specialiști în studiul calitativ și cantitativ al fiecăruia dintre com-

partimentele ecosistemului reprezentate de verigile corespunzătoare ale lanțului trofic.

Profesorul Mihai Băcescu a înțeles mai bine ca oricare altul că ecologia marină nu se poate dezvolta fără buna cunoaștere a taxonomiei hidrobionților, fără precisa lor determinare până la specie, varietate și formă și, în consecință a acționat ca fiecare ecolog marin să devină în același timp un specialist în taxonomia grupului sau grupelor de organisme care alcătuiesc compartimentul de ecosistem pe care-l studiază. S-a format astfel o pleiadă de specialiști în microalge, macroalge, ciliate, briozoare, nemerți, polichete, moluște, ostracode, cladocere, copepode, tanaidacee, isopode, cumacee, halacaride și pești, specialiști ale căror investigații au fost orientate nu atât în scopuri taxonomice, ci în scopul pur ecologic al studiilor aprofundate ale compoziției și cantității fito-, zoo- și ichtioplanctonului, micro- și macrofitobentosului, zoobentosului și nehtonului.

Transpunerea acestei concepții în practica cercetării marchează renunțarea la abordările diletantiste "globale" ale studiului ecosistemului "pe grupe taxonomice mari", fără definirea precisă de către investigator a speciilor sale componente și deci fără posibilitatea cunoașterii exacte a însemnătății cantitative a fiecăreia dintre aceste specii.

Totodată, aplicarea în activitatea colectivului constănțean de cercetători marini a concepției profesorului Mihai Băcescu de studiere a dinamicii și distribuției cantitative a fiecărui component taxonomic din cadrul fiecărui compartiment de ecosistem a avut efect în epoca dată, propulsarea biologiei marine românești în avangarda oceanologiei mondiale: cercetătorii români îndrumați de marele lor maestru au fost printre primii din lume care au abordat și au prezentat în publicații și în reuniuni științifice internaționale rezultate privind cantitățile globale și pe speciile componente asupra fitoplanc-tonului, microfitobentosului, zooplanc-tonului și zoobentosului, contribuind astfel la o mai bună cunoaștere a structurii ecosistemelor și a volumului resurselor vii ale sectorului nostru de mare și, totodată, la afirmarea oceanologiei românești.

Uriașa activitate de cercetare a profesorului Mihai Băcescu a fost permanent dublată de munca organizatorică în domeniul științei, muncă în care se includ organizarea în perioada 1954-1970 a colectivului de cercetare marină de la Constanța, ca și perfecționarea structurii Muzeului de Istorie Naturală "Grigore Antipa" unde a funcționat ca director timp de 25 ani. În același cadru se înscriu contribuția sa esențială la desfășurarea la București și Constanța (în 1966) a unei mari și deosebit de reușite reuniuni științifice care a fost cel de-al XX-lea Congres al Comisiei Internaționale pentru Exploatarea Științifică a Mării Mediterane, ca și organizarea importantei expediții românești pentru exploatarea ecosistemelor recifilor coralieri de la coastele Tanzaniei (1974). De altfel, participările la expediții științifice de unde a colectat imense și valoroase materiale biologice bogate în noutăți științifice a

fost una dintre importantele aspecte ale prodigioasei sale activități de cercetare. Academicianul Mihai Băcescu a străbătut practic Oceanul Mondial pe o serie de mari nave oceanografice americane, rusești și franțuzești pe care a fost invitat de specialiștii străini, colectând probe biologice și exponate pentru Muzeul Antipa din Pacific, Atlantic și Oceanul Indian, materiale a căror investigare au permis Domniei Sale și colaboratorilor săi numeroase noi descoperiri științifice.

Opera și activitatea științifică a profesorului Mihai Băcescu s-a bucurat de o largă recunoaștere a comunității științifice naționale și internaționale.

Din martie 1963 a devenit membru corespondent, iar din ianuarie 1990 membru titular al Academiei Române.

Este membru marcant a numeroase societăți academice străine, cum sunt Societatea Zoologică Franceză (din 1946), Societatea Senkerbergiana din Germania (din 1962), Academia "Ligura" din Bologna, Italia (din 1968), Academia de Științe din New-York (din 1995), Institutul Ecuatorian de Științe Naturale (din 1979), Societatea Internațională de Hidrologie a Academiei Ruse (din 1974), Consiliul Internațional al Muzeelor - ICOM (în cadrul căruia a fost o îndelungată perioadă, din 1965 până în 1974, președinte al Comitetului Internațional al Muzeelor de Științe Naturale), membru pe viață în Comitetul de perfecționare al Institutului Oceanografic din Paris (din 1971), membru, iar în perioada 1963-1994 și vicepreședinte al Comisiei Internaționale pentru Exploatarea Științifică a Mării Mediterane - CIESM (în cadrul căreia timp de două legislaturi consecutive a fost și Președintele Comitetului de Bentos, apoi vicepreședintele acestuia până în 1994), unul dintre cei trei membri fondatori ai Asociației Internaționale pentru Studiul Dunării, membru al Comitetelor de redacție a unora dintre cele mai prestigioase periodice oceanologice și biologice ("Acta Oceanologica" Franța, "Marine biology" Anglia, "Haliotis" Italia, "Vie et Milieu" Franța, "Revue Roumaine de Biologie" - ser. Biologie animale, "Travaux du Museum d'Histoire Natural Grigore Antipa", "Ecologie marină" ș.a.).

În semn de prețuire pentru bogata sa activitate științifică numeroși cercetători străini și români au descris specii și genuri noi dându-le numele său (*Bacescuella pontica*, *Neopilina bacescui*, *Bacescomysis*, *Bacescopeudes* etc., între care și microalga din grupul diatomeelor *Amphora bacescui* descrisă de autorul prezentei note).

Recunoașterea valorii marelui savant este reflectată și de numeroase ordine, medalii și premii românești și străine cu care a fost distins până în prezent, între care "Meritul Cultural" cl. I-a (1970), "Meritul Științific" cl. I-a (1978), medalia "Prince Albert I-er de Monaco" ("Prix Manley - Bendall") conferită de Franța (1978), premiul "Trégouboff" pentru cercetări în Mediterana (1982), precum și premiile pentru anii 1947 și 1957 ale Academiei Române.

Este prezentat într-o serie dintre marile monografii biografice ale personalităților științifice ale lumii, cum sunt "Who's Who in Science Europe", "The

Internațional Directory of Distinguished Leadership", "American Biographical Institute", "Dictionary of International Biography", "European Biographical Directory".

Considerația deosebită de care reputatul savant se bucură pentru prodigioasa sa activitate închinată propășirii științei românești este marcată și de recente semnale de prețuire pornite din zone diferite ale țării. Ne referim la manifestările dedicate academicianului Mihai Băcescu cum sunt conferirea titlului de doctor honoris causa al Universității din Iași (1977), alegerea ca membru de onoare al Consiliului Științific al Institutului Român de Cercetări Marine din Constanța (1997), conferirea titlului de cetățean de onoare al orașului Fălticeni împreună cu atribuirea numelui său Muzeului Apelor din aceeași localitate (1993).

Suntem onorați să ne alăturăm acestor manifestări de prețuire și, cu prilejul aniversării sale, să urăm și pe această cale academicianului Mihai Băcescu ani mulți și fericiți în deplină sănătate.

L'ACADÉMICIEN MIHAI BĂCESCU À SON 90e ANNIVERSAIRE (Résumé)

La fête de la 90-ème anniversaire de l'académicien Mihai Băcescu constitue une occasion particulièrement agréable d'évoquer la prestigieuse œuvre de l'illustre biologiste, dont la vaste activité a eu une très grande influence dans le développement des recherches d'écologie marine à Constanța.

La vocation et l'amour de la nature constituent les sources inépuisables d'énergie qui soutiennent d'environ 70 années le dynamisme inégalable du savant dans la recherche des êtres vivants de n'importe quel environnement, mais surtout ceux des bassines aquatiques. Cette recherche s'est prouvée prodigieuse dès son début, pendant qu'il était encore étudiant, puisque le professeur Mihai Băcescu avait déjà, au moment où il finissait les cours de la Faculté des Sciences Naturelles de l'Université de Jassy, un nombre de 13 travaux publiés; son érudition et la passion pour la science l'avaient fait remarquer par ses éminents professeurs, Ioan Borcea et Paul Bujor qui l'ont fait engager, pendant qu'il était étudiant, en tant qu'assistant à la chaire de Morphologie animale. Ultérieurement (1934-1940), il travaille comme maître de travaux à la même chaire et comme chercheur scientifique à la Station Zoologique Marine d'Agigea, soutient son doctorat (en 1938 - et en 1963 obtient aussi le titre de docteur agrégé) et effectue un stage de spécialisation de deux ans dans une série d'unités prestigieuses de recherches de biologie marine de France. Depuis 1940 et jusqu'au moment de sa retraite, en 1988, il travailla au Muséum d'Histoire Naturelle "Gr. Antipa" de Bucarest, où il devint directeur pendant la période 1964-1988 (et où nous les trouvons

encore fréquemment, penché sur les collections et les échantillons biologiques, ou absorbé par la rédaction des travaux scientifiques, occupations desquelles il ne peut pas être séparé par la retraite). Il a également accompli les tâches de directeur de l'Institut de Recherches Piscicoles de Bucarest (1954-1957), président des Conseils de Musées de Roumanie (1964-1967), et pendant l'intervalle 1954-février 1970, par cumul de fonctions, chef du Laboratoire de Biologie Marine de L'Académie Roumaine.

Son oeuvre comprend environ 300 titres de travaux dans les domaines de la biologie marine, l'écologie, l'ichtyologie, l'herpétologie, la limnologie, l'ethno-zoologie, sur lesquels citons trois volumes de la collection "Faune de la Roumanie" éditée par l'Académie Roumaine ("Cumacés", "Mysidacés" et "Décapodes"), la contribution écologique "Les sables à *Corbulomya maeotica* - base trophique de premier ordre pour les poisons de la mer Noire" (1957) et celle ethnozoologique "Les poissons, vus par le paysan roumain" (1947), ainsi que la série de cinq volumes d'"Ecologie marine" (rédigée durant la période 1965-1976 avec ses collaborateurs du Laboratoire de Constantza, mentionné plus haut) etc., etc.

Il a participé à nombreuses campagnes scientifiques, parcourant l'Océan Planétaire sur une plusieurs navires américaines, russes ou françaises, ce qui lui a permis d'effectuer bon nombre de découvertes scientifiques. En tant que spécialiste en poissons, crustacés et beaucoup d'autres groupes d'animaux, il en a décrit cinq familles, 56 genres et plus de 300 espèces nouvelles pour la science.

La création du professeur Bacescu jouit d'une large reconnaissance de la communauté scientifique nationale et internationale. En mars 1963 il devint membre correspondant, et en janvier 1990 membre titulaire de l'Académie Roumaine. En même temps, il est membre actif de nombreuses sociétés académiques étrangères, et bénéficiaire d'un grand nombre de distinctions, ordres, médailles et prix roumains et étrangers. En guise d'hommage pour sa considérable activité scientifique, bon nombre de chercheurs roumains et étrangers ont dédié son nom à certains genres ou espèces nouveaux pour la science (*Bacescuella pontica*, *Neopilina bacescui*, *Bacescomysis*, *Bacescopsedes*, *Achnanthes bacescui* etc.)

L'Académicien Mihai Bacescu est le fondateur de l'école moderne roumaine d'écologie marine. Depuis l'année 1963 il conduit des doctorats dans ce domaine, formant jusqu'à présent environ 20 docteurs en sciences, dont une partie importante travaillent à Constantza, comme chercheurs scientifiques à l'Institut Roumain de Recherches Marines ou en tant qu'enseignants à l'Université "Ovidius" de Constantza.

Le nom du professeur Mihai Bacescu est étroitement lié à la période de remarquable progrès dans les recherches d'écologie marine de Roumanie, des années 1950 et 1960, déroulée principalement à Constantza. Cette puissante personnalité scientifique et organisatrice a eu alors l'initiative de l'inves-

tigation approfondie du secteur roumain de la mer selon un plan par lequel on approchait son **entier** complexe de conditions biotiques et abiotiques. Concentrant autour de lui un groupe de jeunes chercheurs de Constantza, le professeur Mihai Bacescu les a poussés et dirigés sur la voie de la spécialisation dans chacun des compartiments de l'écosystème représenté par le chaînon correspondant de la chaîne des relations trophiques en mer. Saisissant le fait que l'écologie marine peut se développer seulement par la connaissance exacte de la taxonomie des hydrobionts, et donc par leur détermination précise jusqu'à l'espèce, la variété et la forme, le professeur Mihai Bacescu a agi de manière que chaque écologiste devienne en même temps un spécialiste dans la taxonomie des groupes d'êtres qui forment le compartiment étudié de l'écosystème. On assiste ainsi à la formation d'une pléiade de spécialistes en divers groupes d'organismes végétaux et animaux, chercheurs dont les investigations ne furent pas orientées seulement vers des buts taxonomiques, mais purement écologiques, d'étude approfondie de la composition et de la quantité de phytoplancton, zooplancton, ichtyoplancton, microphytobenthos, zoobenthos et necton.

La mise de cette conception dans la pratique de la recherche a mis fin à toute approche dilettante, "globale" de l'écosystème, sans que l'investigateur possède la connaissance exacte des espèces qui le composent. En même temps, l'application de la conception du professeur Mihai Bacescu dans le groupe des chercheurs marins de Constantza dans l'étude de la dynamique et de la distribution quantitative de chaque compartiment de l'écosystème a eu comme effet, pendant la période respective, la propulsion de la biologie marine roumaine dans l'avant-garde de l'océanologie mondiale: les chercheurs roumains ont été parmi les premiers au monde à présenter, en publications et en réunions scientifiques internationales, les résultats concernant les quantités globales et par espèces composantes du phytoplancton, microphytobenthos, zooplancton et zoobenthos, contribuant ainsi à la meilleure connaissance de la structure de l'écosystème et du volume des ressources vivantes de notre secteur de mer, et en même temps à l'affirmation de l'océanologie biologique roumaine.

La renommée qu'a aujourd'hui l'écologie marine roumaine, à laquelle le savant a directement contribué surtout pendant son activité en tant que chef du Laboratoire de Biologie Marine de Constantza de l'Académie Roumaine, est maintenant cultivée et poursuivie par le travail passionné des collectifs de recherche de l'Institut Roumain de Recherches Marines, la Faculté de Biologie de l'Université "Ovidius" et de l'Institut de Géologie et Géoécologie de notre ville.

BĂCESCU M., 1992. I. **Omagiu celor ce m-au îndreptat spre Oceanologie.**
II. **Izvoarele hidrotermale.** Discurs de recepție la Academia Română rostit la 17 octombrie 1991. Editura Academiei Române, București, 28p.

BODEANU N., 1995. **Achievements and perspectives in the romanian marine ecology research.** În **Cercetări românești la Marea Neagră** (eds: S. Nicolaev et al): 22-35, IRCM Constanța, 81 p.

DUMITRESCU D., (coordonator), 1979. Le Professeur dr. doc. Mihai Băcescu a son 70-ème anniversaire. **Trav. Mus. d'Hist. nat. "Grigore Antipa"**, **20**: 545-622.

MARCU P., (coordonator), 1995. Băcescu Mihai - zoolog, oceanolog. În **Nemuritorii. Academicieni români 1995**: 24-26, Agenția Națională de Presă - Rompres, București, 446p.

POPESCU-GORJ A., 1994. Academician Mihai Băcescu - ichthyologist and director of the Piscicultural Researching Institute. **Trav. Mus. Hist. nat. "Grigore Antipa"**, **34**: 591-593.